

молодих учених, що мали вдосконалювати свої знання за кордоном, засновано 30 стипендій, на які виділялось 150 тис. крб.

Табара Антон Євгенійович

Науковий керівник – канд. істор. наук, доц. Бондар Н.О.

Державний біотехнологічний університет

РЕЄСТРОВЕ КОЗАЦТВО – ВІЙСЬКОВА АРИСТОКРАТІЯ ЧИ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ЕЛІТА

Реєстрове козацтво відіграло визначну роль в історії української державності та націєтворення. Суперечки щодо того, ким були реєстрові козаки — військовою аристократією чи національною елітою — не вщухають серед істориків. Їхній соціальний статус, відносини з владою та народом визначаються як ключові елементи у дослідженні цієї проблеми.

Реєстрове козацтво виникло як організована форма козацького війська, створена польською владою у 1572 році. Цей рік став переломним для українського козацтва, оскільки саме тоді король Сигізмунд II Август наказав створити офіційний реєстр, до якого було включено кілька сотень козаків. Основною причиною такого кроку було бажання польської держави використовувати козаків як союзників у боротьбі проти татар та Османської імперії, а також зменшити небезпеку з боку неконтрольованих козацьких загонів, які часто здійснювали грабiжницькі напади на сусідні території.

Створення реєстрового козацтва змінило природу козацького руху. Козаки, які потрапили до реєстру, отримували стабільну платню, землі та привілеї. Вони були зобов'язані служити польській державі, але водночас зберігали певну автономію. Наявність привілеїв підносило реєстрових козаків до рівня напіваристократії, що створювало певний розкол серед самого козацтва.

Окрім військових функцій реєстрові козаки виконували ще й адміністративні функції: вони захищали українські землі від зовнішніх загроз і здійснювали контроль за порядком у регіоні. Реєстрові козаки часто займали високі адміністративні посади в українських містах, де вони виконували функції суддів, урядників та військових командирів. Крім того, їхня роль як посередників між польською владою та українським населенням підсилювала їхній вплив у політичній системі. Реєстрові козаки зберігали зв'язки з народом, часто виступаючи на його боці під час конфліктів із польською шляхтою.

Реєстрові козаки не завжди були лояльні до польської держави. Під час національно-визвольної війни Богдана Хмельницького (1648-1657) частина реєстрового козацтва приєдналася до повстанців, підтримуючи ідею створення незалежної української держави та демонструючи власні політичні амбіції та національну самосвідомість. Тоді вони стали основою для створення нового типу української державності — Гетьманщини. Реєстрові козаки брали активну участь у формуванні козацької адміністрації, організації місцевого самоврядування та створенні української військової системи.

З одного боку, належність реєстрових козаків до привілейованої групи дозволяє вважати їх козацькою аристократією. Вони мали права, які не були доступні більшості населення, зокрема селянству. Їхній статус дозволяв їм брати участь у політичному житті, виконувати адміністративні функції та володіти значними земельними наділами.

З іншого боку, реєстрові козаки не були ізольовані від українського суспільства. Вони активно підтримували національно-визвольні рухи, відстоювали права українського населення та виступали за збереження традицій козацького самоврядування. Участь реєстрових козаків у боротьбі за незалежність України та їхня важлива роль у створенні Гетьманщини свідчить про їхнє значення як української національної еліти.

Важливо також зазначити, що реєстрове козацтво стало символом національної свідомості українців, втіленням українського національного духу та волелюбства.

Отже, реєстрове козацтво, яке мало особливі привілеї та права, безумовно, можна розглядати як еліту козацької спільноти, проте їх роль виходить за межі простої аристократії. Вони представляли соціальний прошарок, що формував національну свідомість, зберігав традиції та сприяв становленню української державності. Це дозволяє стверджувати, що реєстрове козацтво було не тільки військовою аристократією, але й українською національною елітою, яка впливала на політичні та соціальні процеси того часу.

Хиленко Єлизавета Вікторівна
Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Топоркова М.М.
Державний біотехнологічний університет

НАЦІОНАЛЬНО–ДУХОВНЕ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Кожна епоха розвитку людства визначає тип моральної свідомості, який вважається домінуючим для відповідного періоду, відповідного народу, певного соціально-економічного середовища.

На сьогоднішній день українська молодь – це активна сила політичних змін та в залежності від того, які цінності вона вносить в ці зміни, яку культуру пропонує, багато в чому буде залежати майбутнє суспільства, його напрямки трансформації.

Проблема формування духовно-моральних цінностей молодого покоління в країні в період інтеграції до загальноєвропейського співтовариства є дуже актуальною.

Дослідження духовно-морального виховання здійснювали філософи, педагоги та психологи, безпосередньо або опосередковано розкриваючи різні аспекти формування духовно-моральних цінностей молоді.

Розроблення досліджуваної проблеми ґрунтуються на положеннях філософського вчення про цінності С. Борхович, О. Вишневського, П. Ігнатенка, Ю. Руденка, В. Сухомлинського, М. Савчина, К. Чорної, В. Фазан, С. Яремчука, М. Ярошевського та багатьох інших.

Аналіз наукових джерел вказує на те, що існує досить велика кількість теоретичних уявлень про мораль, духовність та моральне виховання.

Фазан В. духовність пов'язує із працею, яка спрямована на саморозвиток, що допомагає людині стати Людиною та зберігає її людяність [3].

Вишневський О. впевнений, що духовність – це результат абсолютних цінностей і пов'язує її зі шляхом людини до Бога, її орієнтуванням в додержані Божих заповідей [2].

Таким чином, враховуючи думки дослідників, слід відмітити, що духовність – це моральна культура людства, а відродження духовності має зв'язок із поверненням до традиційних духовних цінностей народу.

Щодо національно-морального виховання Борхович С. відзначив, що це цілеспрямований процес формування особистої та національної свідомості, підготовки її до життя, місця в суспільстві, де вона може принести максимум користі Україні та відчутти власне задоволення [1].

Оскільки в національно-свідомій молоді – майбутнє нації самостійної держави, формування української державності, реформування, розбудова громадянського суспільства не можуть існувати без розвитку української духовності. На протязі останніх років незалежності нашої країни головним завданням державного управління був розвиток економіки, тому вирішення проблем в духовній сфері суспільства відбувалося за залишковим принципом.

Слід зауважити, що відсутність чітко визначеної програми духовного відродження українського суспільства пригальмовувало впровадження різних реформ в багатьох сферах суспільного життя. Пріоритетним сектором в духовності та культурному розвитку суспільства була та залишається освіта. Тому головне завдання сучасності – це розвиток духовної культури, що в результаті стає базою для формування та становлення особистості.